

PRIPOMBE NA OSNUTEK NACIONALNEGA PROGRAMA ZA KULTURO 2013-2016

Neznani avtor osnutka NPK 2013 -2016 v *Nekaj v uvod* opozori, da bi moral Državni zbor pred iztekom leta 2011 sprejeti NPK, ki bi ga morala pripraviti prejšnja vodstvena ekipa, a ker tega ni zmogla, tako neznani avtor, tako dejavnost MZIKŠ poteka brez osnove. Navedeno dejstvo ne drži. Ministrstvo za kulturo je v času mandata Majde Širce, konkretno marca 2011, objavilo Analizo stanja na področju kulture:

[objavljena Analiza stanja na področju kulture s predlogi ciljev za Nacionalni program za kulturo 2012-2015, marec 2011](#)

Na arhivski spletni strani ministrstva za kulturo so objavljeni še naslednji dokumenti:

[Končni osnutek predloga Nacionalnega programa za kulturo 2012-2015](#)

- [objavljena Analiza stanja na področju kulture s predlogi ciljev za Nacionalni program za kulturo 2012-2015, marec 2011](#)
- [ministrščino marčno povabilo k pregledu Analize,](#)
- [NSKjevo besedilo](#)
- [prejeti odzivi](#)
- [Analiza stanja](#) (junij 2011)

Predlogi dopoljenih ciljev in ukrepov novega *Nacionalnega programa za kulturo 2012-2015*:

- [Splošni cilji in ukrepi](#)
- [Človekove pravice in varovanje kulturnih raznolikosti](#)
- [Film in avdiovizualna dejavnost](#)
- [Glasbena umetnost](#)
- [Intermedijski področje](#)
- [Knjiga na javni agenciji za knjigo \(JAK\)](#)
- [Knjižnična dejavnost](#)
- [Kulturna dediščina in arhivska dejavnost](#)
- [Likovna dejavnost](#)
- [Ljubiteljske dejavnosti](#)
- [Mediji](#)
- [Mednarodno sodelovanje in EU zadeve](#)
- [Razvoj in spodbujanje kulturno-umetnostne vzgoje](#)
- [Uprizoritvene umetnosti](#)
- [Podpora izobraževanju, usposabljanju in raziskovanju](#)
- [Posodobitev mreže kulturnih programov v javnem interesu](#)
-

Predlog ciljev in ukrepov za Nacionalni program za kulturo 2012-2015, julij 2011

- [po junijskih razpravah dopolnjeni oz. popravljene predlogi opredelitve javnega interesa po področjih s cilji, ukrepi in kazalniki](#)

Sporno je, da se osnutek NPK 2013 – 2016 začne z zavajajočimi navedbami in diskreditira prejšnjo ministrico, njeno ekipo, delo strokovnih komisij, Nacionalnega sveta za kulturo, civilno družbo in posredno tudi prejšnjo vlado. Neznani avtor uvoda nadaljuje: »Žal pa vse kaže, da še nekaj let ne bo mogoče operirati s konkretnimi finančnimi številkami, ki bi zagotavljale uresničitev zamišljenih projektov, zato smo pri zastavljanju ciljev v prihodnjih letih previdni.« Po veljavnem Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK, 2007) je v 10.členu zapisano: »Nacionalni program za kulturo je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz zgodovinsko doseženega položaja kulture in s katerim se ugotovi vlogo kulture v razvoju Slovenije in slovenskega naroda ter javni interes zanjo, opredeli področja kulture, kjer se zagotavljajo kulturne dobrine kot javne dobrine, **načrtuje investicije v javno kulturno infrastrukturo, postavi cilje in prioritete kulturne politike in določi čas za njihovo uresničitev ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. Nacionalni program za kulturo predvidi usmeritve na področju investicij ter pravne, finančne in organizacijske usmeritve, ki so potrebne za njegovo uresničitev na državni in lokalnih ravneh.** Nacionalni program za kulturo se sprejema za obdobje štirih let, pri čemer vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje.«

Najnovejši osnutek NPK dikciji zakona ne sledi, ne predvidi usmeritev na področju investicij, še manj se ukvarja s pravnimi in finančnimi usmeritvami.

Prav tako v poglavju Nekaj uvoda in Kultura v Sloveniji, prevladujejo skrb zbujajoče definicije in pogledi. Praviloma prevladuje tako terminologija, kot tudi dejansko razumevanje področja umetnosti, ki ne sodijo v 21. stoletje, temveč v starejša časovna obdobja.

Če se osredotočimo na uprizoritvene umetnosti, znotraj tega na sodobni ples in samozaposlene lahko ugotovimo, da so omenjena področja, glede na predhodni NPK, slabše, bolj ohlapno zastopana. Pozdravljamo vzpostavljanje pogojev za delovanje odprte javne inštitucije. Vendar se mora vzpostavljanje pogojev konkretnije definirati. Namreč določeni pogoji so v zadnjih dveh letih že bili vzpostavljeni. Vprašanje je zakaj so bili ustavljeni.

Pogrešamo Center sodobnih plesnih umetnosti. V predhodnem NPK je bil Center omenjen kot osrednja sodobno plesna inštitucija, prejšnja vlada ga je ustanovila, nova ukinila. V dvajsetletnih bojih in dokazovanjih kako potrebna je nova inštitucija za sodobni ples je podoročje ob ukinitvi izgubilo vsakršno upanje za profesionalizacijo in predvsem institucionalizacijo podoročja. V osnutku je sedaj zgolj navedeno zagotavljanje ustrezne infrastrukture in zagotavljanje pogojev za profesionalizacijo sodobnega plesa. Ob manjku pojasnila kaj konkretno oboje pomeni, se bojimo, da gre zgolj za ohlapni omembi brez konkretnih posledic.

Prav tako je skrb zbujajoč ukrep o zmanjšanju števila sofinanciranih produkcij in povečevanje postprodukcije. Podhranjenost področja nvo, ostre reze je doživelo lani z ukinitvijo 4 razpisov in manj sredstvi, bo z zmanjševanjem sofinanciranja pripomoglo k zgolj umiranju na obroke. Vrhunskost samozaposlenih, ki je v osnutku poudarjena, pomeni zgolj nagrajene umetnike, ki bodo upravičeni tako do vpisa v razvid, kot tudi plačevanja zdravstvenih pokojninskih prispevkov iz državnega proračuna. Kaj vrhunskost dejansko pomeni, v osnutku ni jasno. Število nagrad, katerih? Glede na to, da je na mnogih področjih

(sodobni ples, film, likovni ustvarjalci...) možna zgolj samozaposlitev, lahko pričakujemo nov val samo navidez zaposlenih, v realnosti pa povečano število brezposlenih.

Predlagamo, da se status samozaposlenih dejansko spremeni. Ne samo terminološko, da bi iz samozaposlenih spet postali delavci, temveč da bi v celotnem segmentu delovno pravnih zakonov ne bili več obravnavani kot delodajalci, temveč kot delojemalci, naši prilivi pa ne kot dobiček (kar velja sedaj) temveč plačilo (običajna mesečna plača). Kar sicer bolj sodi v ZUJIK (ZUPJS), Zakon o delovnih razmerjih ali samostojen zakon za samozaposlene. Prav gotovo pa bi lahko osnutek NPK probleme in specifike samozaposlenih urejal bolj sistematično in celovito.

Tarifnik za specializirane poklice, ki bo zavezujoč, bo v praksi morda prinesel probleme. Sredstev je vse manj, prav tako razpisov in trčili bomo ob konkreten problem kako realizirati zahtevane postavke tarifnika. Nejasne je formulacija prekvalificiranja, sporna je navedba ugotavljanja psihofizičnih lastnosti. Slednje v strateški dokument za kulturo prav gotovo ne sodi. Sploh pa ni pojasnila, zakaj so plesalci sodobnega plesa iz prekvalifikacije izvzeti in zakaj diskriminirani nasproti baletnim plesalcem. Mreža sodobnega plesa je v preteklem letu v sodelovanju z Asociacijo že pripravila in oddala usklajeno pobudo za prekvalifikacijo, ki jo je blagoslovilo tudi Ministrstvo za (takrat še) javno upravo, na katero pa žal še do danes nismo prejeli nobenega komentarja.

Samozaposleni so zelo težko zasposljivi, rednih zaposlitev je v kulturi (pre)malo. Zgolj skrb za mlade in starejše je premalo. Prav tako velja, da osnutek ne upošteva specifičnosti področja v zakonodaji, premajhno je upoštevanje stroke, osnutek NPK ohranja nadaljevanje nefokusiranega in nezanesljivega sofinanciranja, ohranja razdrobljenost vsebin in organizacijskih oblik ter problem s primerno infrastrukturo še potencira. NVO ne razpolagajo s svojimi prostori, v večini primerov sploh ne razpolagajo s prostori za svojo dejavnost. V tem segmentu pričakujemo konkretne rešitve, ne zgolj ohlapne navedbe. Prav tako nikjer ni jasno opredeljeno in zagotovljeno omenjeno izenačenje pogojev in razmer z javnimi zavodi.

*Društvo za sodobni ples Slovenije,
v okviru projekta Mreža sodobnega plesa,*

**Jedrt Jež Furlan, odnosi z javnostmi
Sandra Đorem, vodja projekta**